

ГРИГОРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ БОНДАР (22.04.1932 — 27.01.2014)

Народився 22 квітня 1932 року у селі Іскра Великоновосілківського району Донецької області. У 1951–1957 роках навчався на лікувальному факультеті Донецького медичного інституту, де серйозно захоплювався хірургією: асистував на операціях, практичні знання здобував на нічних чергуваннях, експериментував у віварії. З 1957 року працював у Донецькій обласній клінічній лікарні імені Калініна. З 1959 року — завідувач хірургічного відділення цієї лікарні.

Педагогічну діяльність розпочав у 1962 року на посаді асистента кафедри загальної хірургії. У 1966 році захистив кандидатську дисертацію на тему: «Створення штучного сечового міхура з прямої кишки»; а у 1972 році — докторську дисертацію на тему: «Використання прямої кишки в пластичній хірургії сечового міхура». З 1967 року — доцент кафедри хірургічних хвороб стоматологічного факультету, з 1968 року — завідувач курсу онкології Донецького медичного інституту. З 1975 року — завідувач кафедри онкології Донецького медичного інституту (з 1994 р. — Донецький державний медичний університет). Це опорна кафедра Міністерства охорони здоров'я України, знаходиться вона на базі Донецького обласного протипухлинного центру, генеральним директором якого був Г.В. Бондар.

За безпосередньою участю професора Г.В. Бондаря було розроблено та впроваджено в лікувальних закладах України та країн СНД нові методи комбі-

нованого, комплексного і хірургічного лікування хворих зі злоякісними новоутвореннями основних локалізацій. Серед них — неоад'ювантне хіміопроменеве лікування раку прямої кишки — поєднання двох етапів променевої терапії з ендолімфатичними курсами фторурацилу, пластичне заміщення сечового міхура після цистектомії, первинно-відновні сфінктерозберігаючі операції при захворюванні на рак прямої кишки; моделювання функції пілоричного жому при дистальній резекції шлунка і гастректомії; відновлення газового міхура і ротація кукси шлунка при проксимальній резекції; мастектомія та розшарування великого грудного м'яза для розширення доступу до підключичних лімфовузлів; внутрішньоартеріальна хіміотерапія при захворюванні на рак шлунка, печінки, прямої кишки, молочної залози.

Діапазон наукових інтересів професора Г.В. Бондаря був надзвичайно широкий. Дослідження 1970–1980 років були присвячені розробці оригінальних, надійних і універсальних способів хірургічних втручань при пухлинах шлунково-кишкового тракту і сечового міхура. Запропонована ним методика муфтоподібного стравохідно-кишкового анастомозу дотепер є однією з найбільш надійних, при цьому при функціонально-замінній дії вона не має аналогів. На основі розроблених оригінальних методик спочатку в Донецьку, а потім і повсюдно у клінічну практику почали впроваджуватися паліативні і па-

ліативно-комбіновані гастректомії, сфінктерозбе-рігаючі радикальні операції при раку прямої кишки, одномоментні радикальні операції при ускладненому раку товстої кишки.

У 1990–2001 роках під керівництвом Г.В. Бондаря активно розроблялися нові способи комбінованого і комплексного лікування пухлин основних локалізацій, обґрунтовувалися і впроваджувалися в клінічну практику оригінальні методики внутрішньоартеріальної і ендолімфальної поліхіміотерапії. Особлива увага на цьому етапі приділялась проблемі медичної реабілітації хворих, відновленню якості їх життя і працездатності після перенесеного оперативного лікування з приводу злоякісних новоутворень.

Природний талант, цілеспрямованість, виняткова працелюбність, величезний хірургічний досвід дозволили йому зробити серйозний внесок у розвиток вітчизняної клінічної онкології, збагатити її науковими досягненнями, значення яких тяжко переоцінити. Створена ним школа українських онкологів широко відома в Україні і за кордоном. Г.В. Бондар був активно оперуючим хірургом, який щорічно виконував понад 500 операцій, незамінний діагност (двері його кабінету завжди були широко відкриті для консультацій). Проводячи педагогічну і наукову роботу, вчений успішно поєднував її з суспільною і науково-організаційною діяльністю, брав участь у роботі з'їздів онкологів і хірургів.

Донецький протипухлинний центр, яким керував Г.В. Бондар, — це сучасний лікувальний заклад, розрахований на 640 ліжок. У його складі — онкохірургічне, реанімаційне, проктологічне, урологічне, мамологічне, гінекологічне, торакальне, радіологічне відділення. Є відділення комбінованих методів лікування, лікарської терапії, передпухлинної патології, імунохіміотерапії, інтенсивного сестринського догляду (хоспіс). Функціонують консультативна поліклініка, лабораторні та діагностичні служби, у тому числі надсучасна лабораторія імуногістохімічного аналізу. Багато методів лікування, що застосовуються в Донецькому протипухлинному центрі, впроваджені в лікувальних установах України, Росії, країн СНД. Центр має 14 операційних залів, у яких щорічно виконується понад 8000 складних операцій. У центрі працюють 14 докторів і 42 кандидати медичних наук. За рік у клініці проходять лікування понад 18 тисяч осіб.

Указом Президента України Леоніда Кучми за № 365/2002 від 22 квітня 2002 року за визначні особисті заслуги перед Українською державою у розвитку медичної науки, розробку і впровадження новітніх методів лікування онкологічних захворювань завідувачу кафедри Донецького державного медичного університету імені М. Горького, доктору медичних наук, професору Григорію Васильовичу Бондарю присвоєно звання Героя України з врученням ордена Держави.

Депутат Донецької міської ради (2006–2010 рр.). Член Комітету з Державних премій України в галузі

науки і техніки (з квітня 2006 р.). Член редколегій науково-практичних журналів «Онкологія» та «Хірургія України».

Доктор медичних наук (1972 р.), професор (1974 р.). Президент Асоціації лікарів Донецької області (з 1995 р.). Член-кореспондент Академії медичних наук України (АМНУ, 1994). Академік АМНУ (онкологія, з жовтня 2002 р.).

Заслужений діяч науки УРСР (1983, за розробку нових методів у хірургії та інструментів для їх застосування). Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки 2009 року (30.11.2009, за розробку та впровадження нових методів діагностики й хірургічного лікування захворювань підшлункової залози).

Нагороджений орденом «Знак Пошани» (1987), Почесною Грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1980); орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня (19.04.2012 р., за значні особисті заслуги у розвитку медичної науки, розробку і впровадження новітніх методів лікування, багаторічну сумлінну працю), орденом «За заслуги» I ступеня (20.04.2007 р., за вагомий особистий внесок у розвиток охорони здоров'я, фундаментальні дослідження в галузі онкології, впровадження у лікувальну практику новітніх досягнень медичної науки) та II ступеня (13.06.1997 р., за багаторічну плідну діяльність в галузі охорони здоров'я, високу професійну майстерність), Почесною відзнакою Президента України (орден «За заслуги» III ступеня, 19.08.1993 р., за особливі заслуги у підготовці висококваліфікованих медичних кадрів, ефективне впровадження наукових досліджень у практику лікування онкологічних захворювань), ювілейною медаллю «20 років незалежності України» (19.08.2011 р., за значний особистий внесок у соціально-економічний, науково-технічний та культурно-освітній розвиток Української держави, вагомі трудові здобутки та багаторічну сумлінну працю); нагрудними знаками «Відмінник охорони здоров'я», «За відмінні успіхи в освіті». Нагороджений дипломом Європарламенту (Брюссель, 1998 р., за розробку нових методів лікування пухлин внутрішніх органів); золотою медаллю «За наукові досягнення» Національної академії наук України. Почесний громадянин Донецька (1998 р., за великий особистий внесок у розвиток онкологічної хірургії, величезну наукову і викладацьку діяльність, активну та плідну громадську роботу).

Г.В. Бондар є автором та співавтором понад 800 наукових праць, зокрема монографій: «Показання к сфинктеросохраняющим резекциям прямой кишки» (1989), «Комбинированное и комплексное лечение рака прямой кишки» (1990), «Формирование искусственного мочевого пузыря из прямой кишки» (1995), «Рак ободочной кишки» (1997), «Первинно-неоперабельний рак молочної залози» (2007), «Переможемо рак разом» (2008); понад 180 винаходів. Підготував 14 докторів і 40 кандидатів наук. □